DLC XL anul III

DIN LUMEA COLECȚIONARILOR

info-hobby 9/2016

Din cuprins:

Ce a câștigat România din Primul Război Mondial

BACĂU, URBEA CU PARFUM DE EPOCĂ

Raritatea relativă şi cotele cataloagelor

Considerații asupra emisiunii de timbre uzuale **Carol II – călare**

SIBIU 825

Primim la redacție

De-ale *facebook*-ului

O lucrare care va stârni multe valuri

Mureșenii vă așteaptă !

ANUNȚURI - ANUNȚURI

De ce-i frumoasă filatelia !

Top 10 erori filatelice românești

Canonizarea Maicii Tereza la 4.09.2016

București - România

Considerații asupra emisiunii de timbre uzuale „Carol II – călare” (I)

Alexandru Leonard Pop

Abstract:

Probabil pe nedrept, categoria timbrelor uzuale a fost marginalizată de către cercetătorii din lumea filateliei. Cauzele ar putea fi multe: tirajul foarte mare (uneori necunoscut), reproducerea unor imagini arhicunoscute, la modă la vremea respectivă, care nu trezeau un anumit interes, valori nominale „în grafic” care permiteau francarea multor categorii de corespondență și servicii poștale astfel încât erau întâlnite multe piese pe piață. Și lista ar putea continua.

M-am oprit asupra acestei emisiuni din considerente personale, deoarece am întâlnit pe piață câteva varietăți care au stârnit discuții și controverse în mica sferă a filateliștilor cercetători din România care mai încearcă să supraviețuiască în ziua de astăzi. În prezentul articol voi prezenta rezultatele unui studiu pe care l-am realizat în perioada 2012 – 2016 și pe care l-am concretizat într-o pagină din catalogul filatelic personal, mereu în actualizare, disponibil în mediul on-line.

Cuvinte cheie: *filatelie, timbru, uzuale, Carol II, dantelat, nedantelat, erori, varietăți*.

1. Introducere

Pe data de 8 iunie 1930 regele Carol al II-lea este încoronat ca domnitor al României. Odată cu el ia sfârșit monarhia constituțională și are loc instaurarea unui regim de autoritarism monarhic. Cultul personalității noului rege se dezvoltă încă de timpuriu, după cum relata și publicistul Daniel Marcu, membru al Asociației Internaționale a Jurnaliștilor Filatelici (AIJP), în 16 martie 2010 într-un articol postat pe site-ul *Kolector* intitulat: „Carol al II-lea și cultul personalității în filatelie”. Din această sursă aflăm că*: „numai în primele 6 luni de la proclamare, Direcțiunea Generală a Poștei, Telegrafului și Telecomunicațiilor emisese un număr de 3 emisiuni filatelice cu portrete ale noului monarh, în diferite ipostaze, iar în cei 10 ani cât a domnit, efigia lui Carol al II-lea a apărut în nu mai puțin de 17 emisiuni de sine stătătoare”* (1). Una dintre emisiunile filatelice amintite o vom trata în cele ce urmează. În anul 2007, în cotidianului *Interesul public*, expertul în filatelie Leonard Pașcanu declara într-un interviu: *„Carol al II-lea a fost unul dintre cei mai mari filateliști din lume. Și această notă a regalității a imprimat și altor persoane din jur dragostea pentru timbre. Era un cult emiterea timbrelor în perioada regalității. Era foarte important cum apare chipul suveranului pe timbru sau alte teme. Regii aveau niște persoane specializate care se ocupau de colecțiile lor, custozii colecțiilor regale. Deci era o pasiune de elite, asta vreau să subliniez” (1). În această sursă bibliografică se pot găsi mult mai multe informații privind premisele dezvoltării cultului personalității în filatelia românească.*

Pornind de la aceste considerente, aș putea afirma că cea de a noua emisiune în care apare imaginea regelui Carol al II-lea ar putea coincide cu aniversarea a doi ani de la încoronarea sa. Emisiunile anterioare în care apare imaginea suveranului sunt redate în Tabelul 1:

Nr. crt	Data	Numele emisiunii	L.P.	Număr valori	Observații
1.	19.12.1930	Efigia regelui Carol II	86	11	Pe lângă seria dantelată există și 3.000 serii nedantelate
2.	04.10.1930	Carol II Poșta Aeriană	87	4	
3.	??.??.1930	Carol II Uzuale	88	3	500.000 serii dantelate și 1.000 serii nedantelate
4.	10.05.1931	Centenarul armatei române	89	7	Carol al II-lea apare pe timbrul cu valoarea nominală de 16 L
5.	10.05.1931	Semicentenarul regatului	91	5	Bustul lui Carol II în medalion apare pe timbrele cu valorile nominale de 1 L și 6 L, iar pe timbrul cu valoarea nominală de 10 L apare efigia sa alături de regii Ferdinand și Carol I
6.	15.11.1931	Trei regi	92	1	Pe lângă seria dantelată există și 50 serii nedantelate
7.	08.06.1931	Expoziție cercetășească	93	5	Carol al II-lea apare pe timbrul cu valoarea nominală de 6+6 L
8.	??.??.1932	Carol II - Uzuale	96	10	

Tabelul 1 - Emisiuni filatelice anterioare în care sunt reproduse imaginea regelui Carol al II-lea (2)

2. Caracteristici tehnice

Emisiunea filatelică *Carol II – călare* (Figura 1) a fost pusă în circulație de către Poșta Română prin Direcțiunea Generală a Poștei, Telegrafului și Telecomunicațiilor (D.G.P.T.T.) în jurul datei de 8 iunie 1932, probabil cu prilejul aniversării a doi ani de la urcarea pe tron a regelui. Este compusă dintr-un singur timbru având valoarea nominală de 10 lei. Cataloagele filatelice consultate (2) nu oferă nici o informație privind data exactă a punerii în circulație, singura mențiune fiind *iunie 1932*.

Figura 1 - Timbrul standard Carol II - călare, L.P. 97

Cea mai timpurie urmă de ștampilă pe care am identificat-o pe mărcile studiate purta data de 12-IUN-932 (Figura 2), ceea ce mă duce cu gândul că ziua de 8 (miercuri) ar fi fost o zi plauzibilă pentru punerea în circulație a acestui timbru (așa numita „prima zi a emisiunii"). Din păcate, din cauza ștampilei îmbâcsite, nu am putut descifra localitatea de expediție.

Figura 2 - Timbru cu data „timpurie": 12 - IUN - 932

Emisiunea a avut putere de francare până pe data de 1 septembrie 1937, când a fost retrasă din circulație prin Ordinul D.G.P.T.T. nr. 143.347/1937.

Timbrele aveau dimensiunea de 21,5 x 29 mm și au fost tipărite monocrom (albastru) pe hârtie albă cu filigran C.C., în coli finite de câte 100 de timbre. Când spun dimensiune mă refer la cadrul timbrului (suprafața tipărită), fără a lua în calcul marginile albe ale acestuia. După cum veți putea observa din reproducerile din acest articol, marginile albe au diferite valori, în funcție de debitarea timbrelor din coală. Filigranul C.C. (de tip XIII cum este cunoscut în literatura de specialitate românească) a apărut în anul 1931 și este întâlnit în cele patru poziții reproduse în Figura 3.

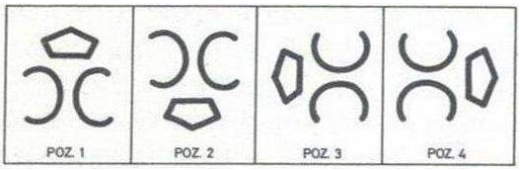

Figura 3 - Cele patru poziții cunoscute ale filigranului CC (2)

În ceea ce privește dantelura pieselor, ea este de tip A (adică 13 ½ dinți pe o lungime de 2 cm). Pentru calculul perforațiilor vom apela la formulele 1 și 2, unde am notat cu:

X – numărul de perforații în plan orizontal
Y – numărul de perforații în plan vertical
L – lungimea cadrului
I – înălțimea cadrului
A – tipul danteluriii oficiale
20 – distanța în mm pentru care se calculează numărul de perforații

$$X = \frac{L \cdot A}{20} = \frac{21{,}5 \cdot 13{,}5}{20} = 14{,}5125$$

Formula 1 - Calculul perforațiilor în plan orizontal

$$Y = \frac{I \cdot A}{20} = \frac{29 \cdot 13{,}5}{20} = 19{,}575$$

Formula 2 - Calculul perforațiilor în plan vertical

Aplicând aceste formule, în mod ideal, pe lungimea cadrului, în plan orizontal ar trebui să avem astfel o medie de 14,5 perforații, iar în plan vertical o medie de 19,5 perforații. În urma studiului efectuat, am observat că numărul acestor perforații oscilează între 14 și 15,5 în plan orizontal, iar în plan vertical între 19,5 și 22,5. În Figura 4 am realizat o captură de ecran după o fișă de studiu în care mi-am notat și câteva observații pe marginea pieselor. Totodată, am marcat cu roșu piesele care mi s-au părut dubioase și care ar putea reprezenta falsuri.

Studiul mărcilor poștale oferă mari satisfacții !
Atenție pe magazinul e-Bay sunt acceptate tot mai multe falsuri filatelice !
E mai bine este să consultați un filatelist specializat.

1	Nr. timbru	Perforații în plan orizontal	Perforații în plan vertical	Observații	Culoare hârtie	Tip hârtie
2	18	12	17	dantelură neregulată	gălbuie	subțire
3	2	14	20		gălbuie	subțire
4	34	14	20,5		albă	poroasă
5	32	14,5	19,5		albă	normală
6	1	14,5	20		albă	normală
7	5	14,5	20	dinți neuniformi	albă	normală
8	16	14,5	20	franjuri în plan vertical	albă	normală
9	36	14,5	20		gălbuie	poroasă
10	42	14,5	20		alb-gălbuie	poroasă
11	4	14,5	20,5	dantelură neregulată	albă	groasă
12	14	14,5	20,5	dantelură nepronunțată în plan orizonat și înfundată în plan vertical	albă	normală
13	17	14,5	20,5	dantelură neregulată	albă	groasă
14	19	14,5	20,5		albă	groasă
15	20	14,5	20,5		alb-gălbuie	poroasă
16	24	14,5	20,5	dantelură neregulată	alb-gălbuie	normală
17	29	14,5	20,5		alb-gălbuie	subțire
20	35	14,5	20,5	valuri în plan orizontal	albă	poroasă
21	43	14,5	20,5		albă	normală
22	12	14,5	21	dinți neuniformi, pe alocuri sub formă de val	gălbuie	poroasă
23	23	14,5	21	dantelură neregulată	albă	normală
24	26	15	19,5		albă	normală
25	31	15	19,5	neregulată în plan vertical	albă	normală
26	25	15	20		albă	normală
27	37	15	20	dantelură neregulată în plan orizontal	albă	normală
29	3	15	20,5	în plan orizontal, vârfurile dinților au o tendință descendentă	albă	normală
30	6	15	20,5	perforații incomplete (valuri) în plan vertical	albă	normală
31	7	15	20,5	dinți neuniformi în plan orizontal	albă	groasă
33	13	15	20,5		albă	normală
35	11	15	21	perfor incomplet în plan orizontal	albă	normală
36	15	15	21	nedantelat stânga	albă	normală
37	41	15	22,5		gălbuie	normală
38	22	15	23 ?	dinți de ferăstrău	gălbuie	normală
39	27	15,5	20,5		albă	subțire
41	28	15,5	21		albă	groasă

Sheet1 | Dantelura | Sheet3

Figura 4 - Fragment dintr-o filă de studiu privind dantelura și hârtia timbrelor studiate

Pentru gumarea timbrelor s-a folosit guma albă cu broboane, albă netedă, gălbuie sau chiar galbenă închis (3) după cum se pot observa și în Figura 5. Gumarea se realiza cu ajutorul unei instalații complete pentru gumatul hârtiei în bobine achiziționată de Fabrica de timbre în anul 1931, *„așa ca imprimarea timbrelor să se facă pe hârtie gumată în prealabil”* (4). Această procedură avea avantajul că rezolva problemele generate de mașinile Jagenberg, care erau încălzite cu gaz aerian, ce se foloseau înainte la gumarea colilor de timbre după imprimarea lor. Efectul nedorit se datora *„temperaturii înalte la care erau supuse coalele după gumare, cerneala își pierdea nuanța vie, iar coalele de hârtie se scorojeau așa că se produceau foarte multe maculaturi”* (4). Totuși, din analiza pieselor avute la dispoziție, tind să cred că doar pentru o parte din tiraj (probabil ultimele loturi) s-a folosit noua tehnologie, primele coli ale emisiunii fiind întâi tipărite și apoi gumate, întrucât noua instalație tocmai fusese pusă în funcțiune și a funcționat în parametrii doar din toamna anului 1932. O mare parte din piesele analizate prezintă o hârtie subțire, gălbuie, cu gumă aproape inexistentă, fapt datorat, probabil, procedeului de spălare folosit la obținerea timbrelor respective.

Figura 5 - Varietate de gumă albă și gălbuie

Sistemul de tipărire utilizat la realizarea acestei emisiuni a fost heliogravura. Pentru acest procedeu de tipărire, cercetătorul filatelic Max Peter menționa pe blogul său Romanian Stamps News (RSN) că: *„forma de tipar era constituită dintr-un cilindru, gravat prin autotipie pe baza unor machete reduse prin procedee fotografice la dimensiunea fiecărei mărci”* (5). Tipograf la bază, autorul oferă informații suplimentare de natură tehnică cititorilor, din care aflăm că tehnica heliogravurii *„se pretează foarte bine la imprimarea monocoloră la care tiparul reușește să redea*

într-un mod satisfăcător semitonurile" iar *„imaginea este compusă dintr-o mulțime de puncte așezate într-o ordine desăvârșită. Punctele au diametru variabil, prin aceasta reușindu-se redarea grafică a tonurilor și a semitonurilor la imprimarea într-o singură culoare"* (6). Cei interesați de mai multe detalii tehnice privind procesul tipografic, au posibilitatea să parcurgă acest articol în întregime, și să vizioneze două filme care explică detaliat ce se întâmplă în interiorul unei tipografii în cadrul realizării acestor etape.
Tirajul emisiunii a fost unul de masă, necunoscut și nespecificat de nici o lucrare de specialitate consultată. Mai mult ca sigur s-a realizat în etape succesive, pe mai multe tipuri de hârtie existente la acea dată în tipografie, existând astfel mai multe varietăți de culoare și grosime ale hârtiei și apariția unor danteluri defectuoase, după cum se poate observa și din Figura 6. Tot în această imagine putem observa și cadre deplasate ori perforații peste clișeul mărcilor.

Figura 6 - Varietăți de hârtie, dantelură, încadrare și perforare

În ceea ce privește catalogarea emisiunii, ea s-a realizat pe criteriile specifice fiecărei lucrări de specialitate. Astfel: conform notărilor *Romfilatelia*, piesa este regăsită la codul LP 97, în catalogul personal am poziționat-o cu codul LA 97, *Catalogul mărcilor poștale românești* (CMPR) a codificat-o cu RO 576, iar lucrarea *Mărcile poștale românești 1858-2009* a trecut-o la poziția 97. Cataloagele filatelice străine notează emisiunea după cum urmează: *Yvert* (Yv) 439, *Michel* (Mi) 436, *Scott* (S) 416, *Zumstain* (Z) 557 iar *Gibbons* (G) 1248.

Data introducerii	8 (?) iunie 1932
Data retragerii din circulație:	1 septembrie 1937 (Ordinul D.G.P.T.T. nr. 143.347/1937)
Număr de valori:	1
Valoare nominală:	10 lei
Paginare:	coli finite de câte 100 de timbre
Dimensiune timbru:	21,5 x 29 mm
Tip hârtie:	albă cu filigran C.C.
Sistem de tipărire:	heliogravură
Tirajul total al emisiunii:	necunoscut
Dantelură:	13 ½
Codificare cataloage:	LP 97, LA 97, Yv 439, Mi 436, S 416, Z 557, G 1248

Tabelul 2 - Caracteristice tehnice ale emisiunii „Carol II - călare" (3)

(va urma)

[1] http://www.ubm.ro/sites/al/index.php/album-filatelic/catalog-filatelic/30-1932/43-carol-ii-clare.html
[2] Zumstein Europa ost 1984, Catalogul Mărcilor Poștale Românești 1984, Mărcile Poștale Românești 2009

Alexandru Leonard Pop este inginer la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord din Baia Mare
Contact: *alexandru.pop@staff.utcluj.ro*

De ce-i frumoasă filatelia !

Top 10 erori filatelice românești - Anul 1986

Contestațiile vor fi analizate în regim de urgență !
Așteptăm propuneri de top pentru ani cuprinși între 1903 și 2015.

Ca de obicei, depistarea erorilor o las în seama Dumneavoastră. Citirea unei mărci se face de la stânga la dreapta și de jos în sus.

O colecție fără erori, curiozități și varietăți filatelice este ca un piure fără sare !

NOI VĂ OFERIM SAREA INFORMATIVĂ !

Ne scrieți, ca de obicei, pe gsm_as@yahoo.com

INFORMAȚIE = PUTERE !

Orice informație, articol, știre, foto sunt binevenite !

Mulțumiri celor care înțeleg să sprijine financiar apariția.

Editor: **Sergiu Găbureac**. Lector: **Dumitru F. Dumitru**
Contact: gsm_as@yahoo.com,
0731 936.615
Blogul lui Găbu: http: //blogulluigabu.blogspot.ro/;
www.facebook.com/sergiu.gabureac.3.
XL pdf Nr. 9/4.10.2016

Probabil cea mai citită publicație de profil din România !